

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1:70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petivrst (72 mm):
za enkrat . . . 15 h
za dvakrat . . . 11 "
za trikrat . . . 9 "
za več kot trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Volivna reforma sprejeta.

Državna zbornica je sprejela volivno reformo. Zato sedaj ni več časa in ni potrebe, ozirati se nazaj. Mladi in stari otroci poslušajo bajko o pritisku krone in vlad, za nas pa nimajo pripovedke v tolažbo ranjenim in umirajočim nobenega pomena. Če nasprotniki volivne reforme tožijo, da so zadavljeni, si mi ne bomo ogledovali vrvi, katero so si sami spletili. Za nas oživi le dejstvo: ljudstvo je zmagovalo. Adventni čas, v pokoro za prejšnje grehe in veselo pričakovanje novega življenja, večna pokora in poguba pa za tiste, ki le životarijo od starih tradicij, naisibodo plemiči po krvi ali pa buržoazijski parveniji. Kajti, da splošna in enaka volivna pravica ni usovrščeneje ampak le prva plodovita kal za novo življenje, tega si nihče ne prikriva. Zato pa čaka sedaj ljudske zastopnike veliko več dela kot zastopnike privilegirancev, ki sedaj nimajo nobene druge skrbi, kot se z malim, s težavo primešetarjenim dobičkom umakniti v temo, odkoder so prišli. Eni bodo šli na parkete, pametnejši pa se bodo novemu toku prilagodili.

So še nekateri, ki hočejo z aritmetično kabalistiko in različnimi proporcionalnimi sistemi delati nevarne poizkuse. Toda tudi ti so pač že uvideli, da je ljudstvo te arhimedske kroge zmotilo in izbrisalo. Druge je zopet strah pred »rdečim terorizmom« in ti so še najbolj pomilovanja vredni. Mi nimamo nič proti najekstremnejšim strankam, če bo le parlament tak, kot ljudstvo. Ako bodo zmagali socialisti, bo to le znak, da nismo delali in drugega nič. Zato se pa najbolj bojé fevdalni in nefevdalni liberalci, ker so najmanj delali. Mi smo podali ljudstvu pozitivno nazoranje in pozitivni kulturni ter gospodarski program, in svoj program smo tudi vdeistvilili. Zato nas ni strah. In če se bomo morali bojevati, se bodo v tem boju izkristalizirale še trdnješe in silnejše misli, in tem primerne moči, kar pa ne bo zmožno življenja, bo zamrlo. Ta proces bo tem lažji, ker novi parlament ne bo vlačil za seboj hude teže. Privilegirane akcije in privilegirana »inteligencia« ne bosta več ovirali dela. Imeli bomo odkritejše in poštenjeje nasprotnike. Tudi šovinizma ne bo v vnovi zbornici, ker ne bo privilegirane narodne posesti in ker bo brezdvomno nova zbornica v prvi vrsti stremila za tem,

da se uvede avtonomija. Ne bo več tistih stranic in homunkulov, ki so jih vladne intrig-e in najnižji nagoni malih klubov in zapeljanih kričarjev v svojih retortah zvarili, ampak velike ljudske stranke z jasnimi načeli in poštenimi nameni. To ne bo zgolj »široka masa«, ampak tudi širše in višje obzorje.

Čisto v kotu stoje klavni naši liberalci. Ti so sedaj v brezmejni svoji melanholiji prekosili celo jaro konzervativno gospodo. Ne bojé se namreč samo socialnih demokratov, ampak njihov strah je — gosposka zbornica. Strah pred novimi duhovi je še nekako utemeljen, ne pa strah pred stari Kurantom. Tako smo torej opravili tudi s tem neumnim bolnikom, ki še pred svojo smrtjo ni imel nobenega svetlega momenta. Drastično je v tej pomembni seji, ko je bila sprejeta volivna reforma, označil vsenemec Wolf položaj svoje in podobnih strank z besedami: »Tako rjovejo hijene, predno cerknejo.«

Demokracija državnega življenja je sedaj šele v povojih. Latentne ljudske sile so se začele razvijati. Zato je spričo te zmagé naša deviza prej ko slej: Vedno delj in vedno više!

Državnozbornsko poročilo.

Dunaj, 2. dec.

Dne 26. septembra 1905 so poslanci dr. Pacak, dr. Kramar in dr. Stranjsky v zbornici nujno predlagali, naj vlada čimprej predloži načrt novega volivnega reda po načelu splošne, enake in tajne volilne pravice.

Enaka predloga so isti dan vložili dr. Šusteršič in tov., ter češki radikali Choc, Fressl, Klofač, Černy in Sehnal. — Dne 29. septembra 1905 so isto nujno predlagali Romanczuk in njegovi rusinski tovariši ter poljski radikali Breiter, Bojko in tovariši. Dne 3. oktobra so se oglasili soc. demokratje in dne 5. oktobra še dr. Ebenhoch s svojimi tovariši. O teh predlogih je razprava trajala dve seji, 5. in 6. oktobra 1905. Za nujnost je glasovalo 155 poslancev, proti nujnosti 114. Ker pa je potrebna za veljavnost nujnosti dvotretjinska večina, nujnost sicer ni obveljala, vendar se je znatna večina navzočih poslancev izrekla že tedaj za splošno in enako volivno pravico.

Takoj na to pa so se po vseh večjih mestih vršile velike demonstracije za splošno in enako volivno pravico. Izprva se je, kakor je znano, baron Gautsch še ustavljal enaki volilni pravici. Dne 4. novembra 1905 pa je vlada že izjavila v uradnem listu, da se resno bavi s tem vprašanjem. Ko pa se je 28. nov. nešteta delavska množica zbrala pred parlamentom, naznanil je baron Gautsch v zbor-

nici, da vlada pripravlja in kmalu predloži načrt novega volivnega reda. To se je zgodilo 23. svečana 1906. V zbornici se je vršilo prvo čitanje volivne reforme v 11 sejah od 7. do 23. sušca, ko je bil vladni načrt izročen odseku. Ta odsek je v 62. sejah od 28. sušca do 29. oktobra rešil volilni red in izpremembo dotičnega drž. temeljnega zakona iz l. 1867. Dne 30. oktobra t. l. je dr. Gessmann nujno predlagal drugo čitanje volivne preosnove. Dne 6. novembra je večina sprejela Gessmannov predlog. Štiri seje od 7. do 12. nov. je trajala glavna in 15. sej od 13. novembra do 1. decembra nadrobna razprava.

Sinoči nekaj pred osmo uro je zbornica tudi v tretjem čitanju sprejela volivno preosnovo, kakor je bila sklenjena v odseku. Bil je večer zgodovinski dan prve vrste. Nepozaben je trenotek, ko je izjavil predsednik grof Vetter med živalnim odobravanjem: **Volilna preosnova je sprejeta s 194 proti 63 glasovom, torej s potrebno dvotretjinsko večino.** Končano je velikansko delo, ki hode za državo največjega pomena v političnem, socialnem, narodnem in kulturnem oziru. Oslabeli in propadli avstrijski parlament je napravil oporoko, ki ostane trajno zapisana v zgodovini Avstrije. Končana je odločilna bitka, ki je in bode mejnik novemu razvoju, boljši bodočnosti avstrijskih, osebito slovanskih narodov. Res je, da ni povsem poravnana dolgotrajna krivica slovanskemu narodu. Veselje nam greni zavest, da mnogo tisocev slovanskih bratov v obmejnih pokrajinah, osebito na Koroškem, ostane razkosanih v nemških volilnih okrajih. Toda ne prikrivajmo si resnice, da slovanski narod v celoti pridobi razmerno največ. Število slovanskih poslancev se pomnoži od 15. na 24. Slovani dobé v zbornici večino, ki bode mogla pravičnejše deliti politične in narodne pravice in narode. In končno smemo in moramo vprašati: Ali more najdelavnejši, najagilnejši poslanec sam rešiti narodnost svojih volivcev? Ljudske šole so na Koroškem najnevarnejše sredstvo germanizacije. In te rane ne zacelita tudi dva koroško-slovenska mandata, dokler neomejeno vlada nemška birokracija po starem zistemu in — zakaj bi si prikrivali žalostno dejstvo — dokler so negotovi za Slovence celo okraj, koder je poleg 37.600 Slovencev le 7400 Nemcev. Vsa čast poštrevovalnosti nekaterih koroških rodoljubov. Zal, da je premalo zavednih in poštrevovalnih delavcev, dela pa preveč!

V naslednjem podam poročilo o večerajšnji seji.

Slovenski volilni okraj.

Odsekov poročevalec dr. Löcker je predlagal le nekatere bistvene izpremembe. Tako n. pr. je po pomoti pristeta občina Doljenjavo h kočevskemu vol. okraju, dočim spada po odsekovem sklepu k 10. vol. okraju, ki obsega sodne okraje Vel. Lašče, Ribnica,

Zužemberk in tri občine kočevskega sodnega okraja.

Dr. Ploj nato vtemeljuje kot poročevalec manjšino izpremembe volilnih okrajev na Štajerskem in Koroškem. Najprvo naglašajo govorniki, da štajerski Slovenci na noben način niso zadovoljni le s sedmimi poslanci. Po številu prebivalstva, davčnih, kulturnih in gospodarskih razmerah bi morali dobiti devet mandatov. Da tega sedaj ne zahtevamo brezpogojno, je edini vzrok ta, ker nočemo strnoglavititi cele vol. preosnove. Najodločnejše pa moramo grajati razdelitev volilnih okrajev na Spodnjem Štajerskem. V prvi vrsti grajamo, ker so trgi in mesta ločeni od kmečkih občin. To se je zgodilo na korist Nemcem, da dobe dva mestna mandata. (Tako je!) V drugi vrsti odločno grajamo, ker je vlada tako nastavila ta dva okraja, da sta za Nemce popolnoma gotova. V spodnještajerskih mestih in trgih je 36.830 Nemcev in 23.374 Slovencev, in sicer po uradnem ljudskem štetju. Ker šteje mariborski volilni okraj 19.298 Nemcev in 4062 Slovencev, moral bi torej celjski mestni vol. okraj šteti 17.532 Nemcev in 19.300 Slovencev. (Čujte! Čujte!) In kaj se je zgodilo? Vlada je iz celjskega vol. okraja izločila osem trgov, ki so doslej volili v mestni skupini ter pustila v kmečkih vol. okrajih še več slovenskih trgov, samo da v tem okraju zmaga Nemci. Ko bi celjski mestni okraj ostal, kakor je, bi že v doglednem času zmaga Slovenci. (Dr. Pommer: Še kmečko občino v celjski okolici dobimo v roke. Saj so nam Slovenci prodali zemljišče za nemško ljudsko šolo! — Klici: Dovolj žalostno!) Sploh so Nemci že sedaj v celjskem okraju zmagovali s pomočjo nemških uradnikov. Ako se že ločijo mesta od kmečkih občin, potem bi morala vlada vse trge združiti v celjskem mestnem okraju.

Druga naša zahteva je, da ostanejo, kakor je v vladnem načrtu, po veliki skupini slovenske občine v cmureškem in radgonskem okraju pri slovanskem vol. okraju mariborskem ob levem bregu Drave. Te občine štejejo okroglo 3600 duš, in sicer 3100 Slovencev in 500 Nemcev. Nekatere občine sploh nimajo Nemcev ter same zahtevajo, da se združijo s slovenskim volilnim okrajem.

Glede na koroške Slovence pa moram naravnost izjaviti, da je vlada tukaj zata

Kapla, Dobrlaves in Borovlje ter šteje okroglo 45.000 duš, od teh je 37.600 Slovencev. Tako ostane torej nad 52.000 koroških Slovencev brez svojega zastopnika; razkosani so na sedem volilnih okrajev. V celovski okolici je poleg 21.600 Nemcev 12.900 Slovencev. V velikovškem okraju je poleg 23.000 Nemcev 11.300 Slovencev. V sedmem vol. okraju so skoraj čisto slovenski sodni okraj Rožek priklopili dvema nemškima. In v devetem okraju (Podkloster, Trbiž, Šmohor itd.) je poleg 29.200 Nemcev 11.800 Slovencev.

Ta razdelitev je naravnost satanska, ker pomeni za večino koroških Slovencev politično smrt. Koroški Slovenci so inteligentni, delaven in miren narod. Toda ta razdelitev okrajev ne bode pospeševala narodnega miru, ampak brezobziren boj. Izdelal in predložil sem odseku načrt, po katerem bi 68.600 koroških Slovencev dobilo dva poslance; drugih 22.600 Slovencev bi še vedno ostalo v nemških okrajih. Gospodje, bodite pravični, in glasujte za ta predlog. Ako to storite, položite temelj narodni spravi in razvoju dežele koroške. Drugi predlog pa je, da iz takozvanega slovenskega volilnega okraja izločimo samo tri industrijske občine, in sicer Gor. Borovlje, Podlublje in Guštanj. V teh treh občinah je večina nemška in prebivalstvo industrijsko. Priklopijo naj se celovškemu mestnemu okraju. Število mandatov bi se ne izpremenilo, le okraj bi bil siguren za Slovence. (Živahna pohvala.)

Mariborski poslanec Wastian je sicer govoril popolnoma v vsenemškem smislu; priznati na mu moramo, da varuje dostojnost in se izogiblje osebnim napadom. Takega nasprotnika ni mogoče prepričati, pač pa ga vsaj poslušati. Govoril je največ o nemški kulturi, brez katere bi bili Slovenci še danes divjaki! Slovenska duhovščina je preveč goreča za narodno stvar, zato mora dobiti ključko »kanceljarskega« na jezik. Vlada stori vse, kar Slovenci zahtevajo. Slovenci pa hočejo s Hrvači ustanoviti posebno jugoslovansko državo. Ali je sploh vredno odgovarjati na take čenče, ki jih prežvekuje za nekdanjim glasilom ljubljanskih kazinotov še danes »Deutsche Wacht« in enaki listi! Končno je predlagal, da se Slovencem na Štajerskem vzame sedmi mandat.

Poslanec Plantan pa je skoraj dve uri v pravem pomenu besede čital stare stavke »Slovenskega Naroda«, ki jih bode zopet objavil kot velik senzačen govor zastopnika dolenskih mest in trgov. Poslušali so ga steno-grafi, poslanca Gibršček in dr. Tavčar, tu i tam še nekateri slovenski poslanci. Dvoje je v Plantanovem »predavanju«, proti čemur moramo odločno ugovarjati. Vedno naglašajo ti »naprednjaki«, da so za splošno in enako volivno pravico. In vendar je splošno znano, da se je boje, kakor hudobec križa, ker vedó, da potem izgube zadnje postojanke. Na ves glas kriče, da jih hočejo »klerikalci« s pomočjo vlade zadaviti, v isti sapi pa trdijo, da zahtevajo narodno, politično in socialno pravičnost. In Plantan trobi steno-grafom v ušesa, da hočejo »klerikalci« uničiti srednje stanove. Naravnost perfidna je taka trditev, katere Plantan in vsi njegovi tovariši ne morejo podpreti, niti z najmanjšim dokazom. In te neslarnosti bode »Narod« položil svojim bravcem na mizo. Dvomimo pa, da bi sploh kdo prečital to kapucinado do konca.

Dr. Vovšek je najprvo zagovarjal predlog, da koroški Slovenci dobe dva mandata. Ko pa trdijo dr. Lemiš, Steinwender in drugi, da koroški Slovenci raje volijo nemške poslance, potem morajo celo brez pomisleka nemške stranke glasovati za ta predlog. Ko pa ne bi obveljal ta predlog, potem naj bi se vse slovenske občine na Koroškem zedinile v en sam slovenski okraj, izločivši vse nemške kraje. Ako so Nemci res svobodoljubni, potem naj glasujejo za predloge dr. Ploja. (Živahno odobravanje).

Koroški poslanec Seifriz trdi, da se koroškim Slovencem ne godi nobena krivica, saj jih zastopajo Oraš, Seifriz in dr. Lemiš! Seifriz je jako žalosten, ker kranjski agitatorji motijo koroški mir. Tudi on bi skakal od veselja, ko bi slovenski duhovniki dobili ob volitvah torbe na jezik. Mož konča svojo govoranco, da le tedaj glasuje za vol. preosnovo, ako se prav nič ne izpremene okraj, kakor jih je zakoličil dr. Lemiš.

vedno na strani, razkazujoč krasni napredek nemške »kolonije«. Glede na zunanje lice je Tsingtav res lepo napredoval, to je pa tudi edino. Koristi za dosedaj Nemčija še ni imela nobene, pač pa ogromne stroške. Pogled v prihodnost pa je tako žalosten, da nikoli tega. Kupčija je namreč skoro popolnoma v japonskih in kitajskih rokah. Sedaj se tu uvaža skoro le japonsko in angleško (indijsko) blago. Nemška država je v Tsingtavu zgradila velikansko ladjedelnico (dok) iz železa, ki je stala cele tri milijone mark, a sedaj stoji prazna: dela nič! Za prihod poslancev so spustili na ladjedelnico eno križarko, samo da tako drage zgradbe nemški poslanci niso videli prazne. Morda so si uradni možje v Tsingtavu mislili: »Mundus vult decipi, ergo...« To pa je četvorici gotovo vseeno. Bilo je prijetno potovanje v zabavo, in česar bi marsikdo ne videl za drag denar, so videli oni — zastonj. In to je tudi za nekatere — glavna stvar.

Nato sta govorila dr. Tavčar in dr. Šusteršič. Ker je pretesen okvir navadnega poročila in utegne zanimati dr. Šusteršičev odgovor Wastianu, Plantanu in dr. Tavčarju, zato ga objavimo doslovno, ko dobimo steno-grafični zapisnik. Glavna govornika sta bila znani dr. Pommer in Robič.

Odkrito izpovemo, da raje poslušamo Wastiana tri ure, nego zastopnika celjske mestne skupine tri minute. Nečuvno je, kaj sklati ta vzgojitelj mladine. Napadal je dr. Korošca, dr. Ploja in sploh Slovence.

Edini odgovor dr. Pommerju je, kar je rekel slovenski poslanec Robič: Mi Slovenci se prav nič ne bojimo govorov dr. Pommerja ker niso resni. Najboljši dokaz je to, da beže iz zbornice ožji tovariši dr. Pommerjevi, kadar prične vezati otrobe. Poslanec Robič je najodločneje zavračal napade posl. Wastiana na slovensko duhovščino ter prepričevalno zagovarjal predloge glede koroških in štajerskih vol. okrajev.

Žal, da vse lepe besede niso pomagale. Večina je odklonila vse preminjevalne predloge nemške in slovenske. Edinole češki poslanci so glasovali za slovenske predloge.

V stvarnem popravku je češki radikalec dr. Sobotka obžaloval razpor med slovenskimi poslanci. Rekel je, da zato glasuje za Plantanov predlog, oziroma tri mestne okraje na Kranjskem, ker je pred dvema letoma dr. Tavčar v Ljubljani češke Sokole pritiskal na srce. Razni slovenski poslanci so klicali dr. Sobotki: Pometajte pred svojim pragom, in ne vtičite se v slovenske stvari, ki jih ne poznate. Pozneje je znani češki napredni radikalec dr. Baxa pooblastil pisca tega poročila, naj izjavim v javnosti in v seji »Slovenske zveze«, da je dr. Sobotka govoril edinole v svojem imenu. Celo poslanec Fresl se je jezil nad dr. Sobotko. Pripomnim še, da za Plantanov predlog ni glasovala niti dvanaajstotica poslancev.

Po kratki razpravi je zbornica končno odobrila po odsekovem sklepu razdelitev okrajev na Primorskem in v Dalmaciji. Med razpravo in koncem seje so divje kričali vse-nemški poslanci. Najglasnejši so bili Stein, Malik in Wolf. Ko je Stein predlagal, naj je seja v ponedeljek, hoteli so vsi poslanci iz zbornice ki je bila v kratkih minutah nesklepčna. Ker se ta teden prične zborovanje delegacij, bode poslanska zbornica imela sejo šele 17. t. m.

Podrobnosti iz državne seje. Kdo je glasoval za in kdo proti vol. reformi.

Za vol. reformo so glasovali: Večji del nemške napredne stranke, nemška ljudska stranka, krščanski socialci, velik del katol. centra, Italijani, Mladočehi, Rumunec Hormuzaki, Slovenska Zveza v kateri so poslanci S. L. S., večina poljskega kluba, poljska ljudska stranka in soc. demokrati. Proti so glasovali: Ustavovni in fevdalni veleposestniki, Schönerijanci, Wolf, češki klerikalci, nemški naprednjak dr. Menger, iz katoliškega centra Haneis in last kot least slovenski liberalci. Glasovanju so se odrekli: Nekaj poslancev nemške napredne stranke, skoro vsi svobodni Vsenemci, Rusini, več članov katol. centra, nekaj konzervativnih Poljakov, češki radikali, grof Sternberg in njegov Sanho Panza Holansky.

Prizori ob glasovanju. — Klofute. — Sternberg izvoljen v novi parlament.

Češki radikali so se pred tretjim branjem pripravljali, za naskok na predsedniško tribino. Zato so zastavili tribino poslanci: Einpinner, Hofmann, Albrecht, Prohazka, Schraffl Fink in drugi, da pomečejo sitneže dol. Sternberg je kričal, kakor da bi ga davil. Wolf ni mogel spraviti predsednika in vlade v zadrego ker se je, medtem, ko se je pripravljaj za junaški boj, sprl s Vsenemci in soc. demokrati. Ko je predsednik naznanil izid glasovanja, so se med burno odobravanje mešali razcviljeni glasovi Malikovi in drugih. Malik je zagnal proti poročevalcu Löckerju črnorumeni trak z besedami: »To imaš za svoje izdajstvo nad nemškim narodom«, nakar mu je Löcker duhovito odgovoril: »Škoda, da si s to vrvjo nisi že prej zadrgnil vratu!« Poslanci so čestitali ministrskemu predsedniku, zborničnemu predsedniku in poročevalcu Löckerju. Bil je velik zgodovinski trenutek!

Dr. Lueger je tudi prišel glasovat in čestital ministru za notranje zadeve Bienerthu. Wolf je med tretjim branjem markiral kričnega Indijanca, nakar mu je zaklical Franko Stein: »Pojdj golju! Vaša stranka se je odtegnila glasovanju, vi pa igrate nasprotnika vol. reforme.« Krščanski socialci in soc. demokrati so mu dejali: »Preje vas je podkupil sladkorni kartel, sedaj pa vas je vlada, da ste svojo stranko poslali iz zbornice!« Wolf se je nato ves tresel in bil bleđ kot zid. Končalo se je vse s tem, da sta se Wolf in Eldersch jela klofutati. Soc. demokrat Daszynski je nato pomiril svoje sodruga, ključoč: »Saj se ob tako svečanem trenutku vendar ne boste bavili s takim subjektom!« Sternberg je, predno se je začelo tretje branje, velezabavno protestiral nekako takole: Zahvalim se, da sem član takih veleizdajalcev. Kadar bom izvoljen v novi parlament, bom spravil vse te nezakonitosti na dan, da naperim proti ministrstvu tožbo. Apeliram na gosposko zbornico! Izmed priimkov, katere sta Stein in Eldersch privoščila Wolfu so znameniti še sledeči: »Zuckerlmann«, »komedijant«, »lump«. Wolf jih ni ostal dolžan in med drugim dejal Schalku: »Tako rjovejo hijene, predno crknejo.«

Tavčar in stari krokodili. — Tavčar klerikalec.

Tavčar se je v tej znameniti seji tudi oglasil. Izjavi, da se glede na razdelitev vol. okrožij na Kranjskem popolnoma strinja s tovarišem Plantanom in da so tiste stranke, ki so

izdelale vol. reformo, ravno tukaj, ko se gre za kranjske liberalce, zagrešile največjo breznačelnost. Stroške za vol. reformo nosijo na Štajerskem in Koroškem Slovenci, na Kranjskem pa liberalci. Tavčar se nato loti poslanca Šukljeta, češ, da se je ta v generalni debati vedel kakor stari krokodil, ki vedno grize v stegno. Če je konstatiral Šuklje, da sestoji Tavčarjeva stranka iz samih lačnih advokatov, konstatira govornik, da je Šukljeta, ko je trpel največjo politično lakoto, rešil advokat Šusteršič smrti. Ni res, da so se bili slovenski liberalci hoteli zadovoljiti samo z enim mandatom, kakor je trdil Šuklje (Plantan in Ferjančič navdušeno pritrujeta. Zbornica se zabava nad temi krokodilskimi solzami). — Tavčarju je odgovoril dr. Šusteršič. Plantanova vol. geometrija bi izzvala najhujši odpor ljudstva, ker je ta razdelba skrajno neumna. Kar se pa tiče Tavčarja, bo gotovo še prišel čas, ko bo Tavčar prosil dr. Šusteršiča, naj ga sprejme v S. L

cembra. Že v soboto smo tozadevno sklenili obrniti se do merodajnih krogov, da posežejo v vol. akcijo in smo to tudi storili. Sobotni »Narod« priobčuje o teh volitvah članke, ter tudi priporoča skupen nastop Jugoslovancov pri teh volitvah. Ta zadeva je skupna slovenska stvar zato se tudi v najhujšem boju lahko pri takem delu najdemo skupaj. Na noge poklicani činitelji!

+ **Pobotnica o kreditu liberalnih učiteljev v liberalni stranki.** »Učiteljski Tovariš« na strani 427 piše: »Nismo povedali resnice v obraz samo klerikalizmu, priti je moral na vrsto tudi naš liberalizem. Že mnogo let smo molče opazovali njega delovanje, a čimbolj se nam je resnil obraz. Spoznali smo, da je delovanje prvakov med narodom brez uspehov, pisava pa v javnih listih robata, strastna, žaljiva in osebna. Zaradi teh hib se je ostril med nami čedalje bolj v veselje narodnih nasprotnikov. Hipoma so bili vsi učitelji brez izjeme sami lenuhi, mistifikanti, brezdelavni in popolnoma nepotrebnimi individui. Učiteljstvo je prišlo ob ves kredit pri tej stranki.« Kvitarajo pa ta kredit na strani 430 ravno tiste številke »Učiteljskega Tovariša« v poročilu o shodu zaupnih mož tako-le: »Po trditvi tovariša Črnagoja je ogromna večina učiteljstva na strani narodno-napredne stranke, ki je njega naravna zaveznica, kakor je trdil g. župan Hribar.«

+ **Obrtni zakon.** Komisija gosposke zbornice, ki se bavi z obrtnim zakonom, je končala drugo branje in začne 12. t. m. s tretjim branjem. Komisija je zakon bistveno izpremenila. Gosposka zbornica, oziroma njena komisija, zahteva omejitve zahteve sposobnostnega izpričevala za trgovanje s specerijskim in mešanim blagom. Izpremenila je tudi določbo poslanske zbornice, da fabrikanti ne smejo sami napravljati embalaže, v nasprotjem smislu.

+ **Izprememba v graškem armadnem zbornem poveljstvu.** Gotovo je, da gre Sucovaty kmalu v pokoj. Njegov namestnik pa ne bo bivši vojni minister Pitreich, ker je prestar za takovažno mesto.

+ **Italjansko vohunstvo.** V eni izmed zadnjih noči so opazili pri Pulju italijansko bojno ladjo, ki je priplula z ugašenimi lučmi in ogledovala pomorski fort Penedo. Avstr. torpedovke so ladjo nato zasledovale. Ladja je odplula proti Benetkam.

— **Bralno društvo v Naklem** bo priredilo v nedeljo, 9. t. m., popoldne predavanje »o moralnih napakah šolske mladine«. Predaval bo g. nadučitelj Franc Petrič.

— **Legar v Postojni.** Iz zdravniških krogov se nam piše: Brezdvomno je vzrok epidemije v Postojni iskati v slabi, nezdravi pitni vodi. — Ker sem se spomnil, da je lansko leto muzejsko društvo za Kranjsko izdalo jako interesantno in temeljito razpravo ravnatelja kmetijske - kemijskega preizkuševališča za Kranjsko v Ljubljani dr. E. Kramerja »o preiskavanju vodâ za pitje in domačo vporabo na Kranjskem«, pregledal sem to knjigo glede vodâ v Postojni. Našel sem sledeče: 1. Voda iz vodnjaka v Postojni hiš. št. 112 »Vsebuje mnogo gnilobnih bakterij, znatna usedlina je organskega izvira. Voda je kalna, nje duh in okus nečist. Voda ni za pitje sposobna. 2. Voda v Postojni iz vodnjaka hiš. št. 121 »Istotako«. 3. Voda iz javnega vodnjaka v Postojni: »Vsebuje mnogo gnilobnih bakterij. Znatna usedlina je organskega izvira. Voda je kalna, nje duh in okus nečist. Voda ni za pitje sposobna.« Kolikor mi je znano, obstoje še ti vodnjaki in se njih voda rabi za pitje. — To poročilo je izšlo lansko leto, in ni mi znano, če je kaka javna oblast se ozirala na to znano razpravo, in odpravila zdravju škodljive vodnjake. Zanimivo bi bilo zasledovati, če so za legarijem oboleli ljudje v Postojni rabili to nezdravo vodo omenjenih vodnjakov, in če so se, ko je epidemija nastala, tudi takoj ti vodnjaki zaprli. — Če se to ni zgodilo, moramo imenovati tako postopanje skrajno malomarnost in pričakujemo, da se vsaj sedaj kaj zgodi, toda ne samo v Postojni, nego po cellem Kranjskem. — Podlago imamo v omenjeni znanstveni razpravi, — treba se je le te posluževati.

— **Za narodni kolek.** Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se ponovno pozivlje do vseh zavednih Slovencev s prošnjo, naj rabi jo v obilnej meri družbin narodni kolek. Vzglede naj vam bodo Čehi! Najrevnejšega izmed njih bi bilo sram, ako bi ne rabil pri svojih poštnih pošiljavah narodnega koleka. V prihodnje bomo začeli objavljati perijodično koliko da smo v posameznih mesecih razposlali narodnih kolekov. Pozivljemo pa tudi Vas, zavedne trgovce, da če že ne zmore vsakdo izmed Vas kolekovanja svojih trgovskih dopisov in računov, naj prevzame vsaj v razprodajo naš narodni kolek. Ako se za narodne koleke vpošlje denar takoj, navržemo radi 50 kolekov na tisoč plačanih. Narodni kolek se naroča z naslovom: »Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«.

— **Spomenik Karola Velikega** so odkrili na Dunaju v cerkvi Petrovi. Cesarja je zastopal nadvojvoda Leopold Salvator.

— **Kap je zadela** na Dunaju bivajočega upokojenega profesorja na graški tehniki Martina Kowatscha.

— **Soha Gregorčičeva.** Trgovec gospod Jernej Bahovec v Ljubljani je dal napraviti v velikosti 42 cm soho Simona Gregorčiča, to je v velikosti dosedaj se nahajajočih soh Prešerna in Vodnika. Modeliranje je prevzel g. profesor Repič v Ljubljani in se je nadejati dovršenosti. To izvedeti bo zanimalo pesnikove čestilce.

— **Oklic za Gregorčičev spomenik** sta začasni odbor izdali gospa vdova Drufovka in gospa Marija Kopač v Gorici.

— **Osebnosti.** Prestavljena sta iz Novega mesta poštna asistenta g. A. Kocmur in g. Guzelj in sicer v St. Peter na Krasu, drugi pa v Ljubljano. — C. kr. gozdni praktikant g. Anton Šivic v Radovljici je imenovan za gozdnega komisarja na svojem dosedanjem mestu.

— **Hrvaško učiteljske** namerava vlada ustanoviti v Kastvu in hrvaški oddelek koprškega učiteljskega preložitja.

— **Bogat lov.** Dne 27. novembra t. l. se je vršil na posestvih g. barona Locatelija v Krmini lov, na katerem se je ustrelilo 132 zajcev in 7 jerebic.

— **Vodovod v Radovljici.** Poljedelsko ministrstvo se je zavezalo dati 40 odstotkov državne podpore za vodovod v Radovljici t. j. 66.000 kron.

— **Vest o Makedancih,** da so učinili blizu Tržica neko hudodelstvo ni resnična.

— **Domžalski učitelj Witzani** je bil obsojen na 10 tednov ječe in ne na 14 tednov, kakor je bilo v soboto vsled tiskovne pomote v »Slovenec«.

— **Vesti iz Amerike.** V Brockwayu (Minn.) je umrla vsled raka Mina Legat. — V Collinwoodu je razpočil kotel in pri tem je ponesrečilo več oseb. Med temi je neki Frid. Kergan, ki je najbrž Slovenec. — V Clevelandu je umoril z nožem na ulici neki Italijan Miho Poskovič. — Istotam je umrl desetletni sin obitelji Turk. Vgriznil ga je stekel pes. — V Ely (Minn.) leži v bolnici Ivan Rom, ki je nevarno obolen.

XXV. c. kr. drž. loterije za skupne vojaške dobrodelne namene žrebanje se vrši 20. decembra. 18.389 dobitkov bo dobilo 512.880 K, med temi po eden 200.000, 40.000, 20.000 kron itd., ki se izplačijo v gotovini. Posamne srečke po 4 krone se dobivajo v vseh tobakarnah, menjalnicah, davkarijah itd.

Stajerske novice.

Š **Iz Trbovelj.** Katoliško delavsko društvo je praznovalo včeraj svojo desetletnico. Natlačeno polni so bili prostori, kjer se je v ta namen priredil poučno zabavni večer: petje, deklamacija, igra »Mlinar in njegova hči«, ki je zlasti lepo uspela v posebno čast mlademu režiserju Zupanu, in govor dr. Kreka. Ni še umrla krščanska zavest med trboveljskim delavstvom.

Š **Groga Škof,** nemškutarski župan šentjakovski, se ne more preveč veseliti svoje klaverne zmage pri občinskih volitvah, kajti pomagala sta mu le krivica in nevednost ljudstva! Pri Sv. Jakobu je res nujno potrebno ustanoviti izobraževalno društvo, da razžene »Stajerčevo« nemškuro megle iz St. Jakobskih dolov. Ljudstvo je še v jedru dobro, zato je katoliško-narodni organizatorji, naprej na delo!

Š **Za cepljenimi trtami** se letos zelo povprašuje. Naši trsnicarji so že večinoma vse trte prodali. Cena je istim letos precej visoka, od 16 do 24 kron sto komadov; temu je vzrok, ker je mokrotno vreme, peronospora in razni črvi uničijo mnogo cepljenk. Kdor si hoče nabaviti dobrega trsa, naj se sedaj v jeseni požuri, spomladi najbrž ne bo nič več dobili.

Š **Ljudska knjižnica v Šoštanju** ima svoje prostore v posojilniški hiši, I. nadstropje. Uradne ure: Vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer in vsako nedeljo od 9. do 10. ure popoldne. Dobijo se vse slovenske knjige poučne in zabavne vsebine. Vsak redni član plača 20 vin. udnine in za izposojenje vsake knjige 2 vin. Poslužite se v prav obilnem številu ljudske knjižnice! Odbor.

Š **Premeščanje.** Postajenačelnik v Proseku, g. Ferdo Soršak, je prestavljen v Halbenrain pri Radgoni.

Š **Imenovanje.** Absolviranega jurista g. Jčžefa Tombaka so imenovali pravnim praktikantom pri deželnem sodišču v Gradcu.

Š **Semenj v Celju.** Na živinskem semnju v Celju je včeraj manjkalo lepih, rejnih volov, preveč pa je bilo slabega blaga. Vse živine je bilo 400 komadov. Ponujalo se je za kg žive teže od 28—34 kr., mrtve od 54—60.

Ljubljanske novice.

lj **V spomin Simon Gregorčiču** priredi jutri točno ob pol osmi uri zvečer »Slov. kršč. soc. zveza« častni večer s predavanji, deklamacijami in petjem. — Jutri zvečer v Zvezo! Vstop vsakemu prost.

lj **Vabilo na Miklavžev večer** ki ga priredi v sredo 5. decembra krščanska ženska zveza v veliki dvorani hotela »Uniona«. Spored: 1. Nagovor otrokom. 2. Sanje. Dram. prizor. Spisal E. Gangl. 3. Nastop Miklavža s sijajnim spremljevalcem. 4. Razdelitev daril. Med posameznimi točkami svira c. in kr. vojaška godba. Začetek točno ob pol osmi uri zvečer. Vstopnina za odrasle 60 vin. Otroci pod 10 leti so prosti. — Darila za otročiče se bodo sprejemala sredo popoldne od treh naprej v veliki dvorani hotela »Union.«

lj **Pevski zbor vojakov** tukajšnjih oddelkov 17. pešpolka nastopil je včeraj drugič pri vojaški slovenski maši v cerkvi sv. Petra. Z krepkimi glasovi je z dovršeno eksaktnostjo res izborna pel. Medigro na orgle oskrbuje pevovodja rač. podčastnik g. Lavrič s pravo preciznostjo. Omeniti se mora še krepki bariton-solo. Vrli pevski zbor zasluži odlično priznanje; menimo, da je poveljstvo lahko ponosno, da ima slovenski vojak čut za kaj lepega; upamo tudi, da bo vojaški zbor deležen vsaj moralne podpore s strani častnikov. Gg. častniki so baje sklenili prevzeti skrb za vzdrževanje glas

Protipostavno 13 let v blaznici. Sorodniki slavnega matematika dr. Ladislava Kreckowskega so izposlovali pred 13 leti v Krakovu, da so ga izpoznali zdravniki za bolnega na umu, vsled česar ga je postavilo sodišče pod kuratelo in so ga vtaknili v blaznico. Končno se mu je posrečilo, da so ga pregledali dunajski zdravniki, ki so izjavili, da je popolnoma zdrav.

Nezadovoljnost vlada med policaji v Budimpešti. Hočejo boljših plač. Če se njihovim zahtevam ne ugodijo, mislijo skupno stavkati.

Dijaki stavkajo v Petrinju. Vsi četrtošolci ne pohajajo več šole in so sklenili, da vztrajajo tako dolgo, dokler ravnateljstvo ne odstrani nekega profesorja.

76letni ženin. V Hatkovci je poročil 76letni posestnik A. Količ neko mlado in lepo vdovo. Svatba vzbuja pozornost.

Medtedenski počitek. Italijanski minister za industrijo in poljedelstvo namerava določiti neki dan med tednom za medtedenski počitek.

Številke govore, kam vodi framonstvo francoski narod. Po oficijelni te dni izišli statistiki je število prejšnje leto rojenih otrok za 30.000 manjše, kakor povprečno število minulih desetih let. Število nezakonitih otrok znaša eno desetino, t. j. 71.500. Število ženitb je večje, a je tudi število razporok znatno večje: 10.019 proti 7434 v prejšnjem desetletju.

Izpred sodišča.

Mlada vlačuga je Helena Resnik, v Mekinje pristojna. Ker ji je zaradi nemoralnega življenja bivanje v Ljubljani prepovedano in se te prepovedi ne drži, bila je zaradi tega že osemkrat, štirikrat pa zaradi vlačugarstva kaznovana. Ker je bila delomrzná, bila je tudi tatica ter je izmaknila Tereziji Zupančič v Ljubljani obleke in nekaj drugih reči v vrednosti 64 kron. Obdolženka deloma priznava tatvino, le glede gotovine 14 kron in črnega predpasnika taji, da bi bila to vzela. Sedela bo tri mesece v težki ječi, potem se bode oddala prisilni delavnici. Ko jo je paznik odpeljal, kričala in pridušala se je, da take kazni ni zaslužila.

Slaba korajža. Filip Škrabar in Anton Leben, premogarja iz Hotreže, sta šla 26. avgusta t. l. popoldne mimo Dernovškove hiše. Ne daleč od tam se je fantič Martin Dernovšek z drugimi otroci igral. Ta se je slučajno nekaj zasmejal. Na Lebnovo vprašanje, zakaj da se smeje in ali ne gre domov, mu je fantič odgovoril, da ga to nič ne briga. Sedaj ga je Leben prijel, Škrabar ga je pa oklofotal. Fantič je zbežal, za njim pa je stekel Škrabar ter ga z nožem sunil v hrbet. Za ta junaki čim bo sedel šest tednov v ječi.

Cesarja žalil. Ferdinand Berzin, tovarniški kurjač v Trstu, je delal v Ljubljani orožne vaje. Ko so bile končane, je zašel dne 9. septembra t. l. v veselo družbo. Vsled tega je zamudil poštni vlak in se hotel poslužiti brzovlaka. Na podlagi vojaškega potnega lista je zahteval vojaško karto. Po poduku blagajničarja, da je to za brzovlak nedopustno, udaril je Berzin ježno z vso močjo po deski pri blagajni, pri tem pa izustil žaljive besede na cesarja. Priče so pri obravnavi dognale, da je bil obdolženec docela pijan. Sodišče ga je vsled tega le na en mesec zapora obsodilo.

Telefonska in brzojavna poročila

ZAHVALA POSLANCEM.

Kamna gorica, 3. decembra. Živela splošna in enaka volivna pravica! Čast dr. Šusteršiču! — Kamnogiško delavstvo. NOVI RAVNATELJ NOVOMEŠKE GIMNAZIJE.

Dunaj, 3. decembra. Za ravnatelja novomeške gimnazije je imenovan profesor Breznik.

PODRŽAVLJENJE IDRIJSKE REALKE. Dunaj, 3. decembra. V zadevi poddržavljenja idrijske realke je bil danes dr. Šusteršič pri vladi. Podržavljenje se izvrši s prihodnjim šolskim letom, ako temu pritrldijo poklicani faktorji.

PAMETNI GLAS IZ KONSERVATIVNE SREDE.

Dunaj, 3. decembra. Češki konservativni veleposestnik dr. Mettal piše v »Hlasu Naroda«, da poslanska zbornica tudi v slučaju, ako ji gosposka zbornica vrne volivno reformo izpremenjeno, zakona ne bo izpremenila. Konservativci naj se rajši prilagodijo času in skrbje za to, da dobe v novi zbornici primerno zastopstvo. Čehi pa naj skrbje za to, da bodo v državni zbor izvolili zgolj inteligentne in politično zrele zastopnike.

VELIK SHOD NA DUNAJU.

Dunaj, 3. decembra. Včerajšnjega socialnodemokratskega shoda proti podražanju mesa se je udeležilo 25.000 oseb. Na shodu je govoril tudi dr. Adler, ki je povdarjal, da se bo tudi gosposka zbornica morala ukloniti pred volivno reformo.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 3. decembra. Državna zbornica bo imela sejo 17. t. m., da reši proračun in

predlogo o Lloyd. Železniški minister Der-schatta bo predložil zakon o lokalnih železnicah, obsegajoč šestnajst novih lokalnih železnic.

SRBSKI POSLANIK VUIČ.

Dunaj, 3. decembra. Srbski poslanik Vuič je prošil srbsko vlado, naj ga iz zdravstvenih ozirov premesti drugam.

OBČNI ZBOR »EDINOSTI«.

Trst, 3. decembra. Občni zbor »Edinosti« se včeraj vsled prepiche udeležbe ni vršil.

SKRIVNOSTNA SMRT.

Gorica, 3. decembra. V bolnišnici je umrl gostilničar Markovič iz Solkana. Vsled suma, da sta ga zastrupili sestre, so sestre aretirali, truplo pa bodo preiskovali.

TRŽAŠKI MESTNI PRORAČUN.

Trst, 3. decembra. Mestni svet je proti glasovom slovenskih zastopnikov sklenil pokriti deficit s povišanjem davka na vino (4 K več pri hl.), na grozdje in mošt (od 3 K na 4 in 6 K pri kvintalu), na pivo (od 3,20 K na 4 K pri hl.) in s zvišanjem industrijskega davka od 47 na 60 odstotkov. Mestni svet je kapituliral, ker je umaknil nameravano zvišanje užitnine.

REŠKA TOVARNA TORPEDOV.

Reka, 3. decembra. Naročila v tukajšnji tovarni torpedov so se tako zmanjšala, da je podjetništvo odpustilo veliko število delavcev.

ODKRITJE ANDRASSYJEVEGA SPO-MENIKA.

Budimpešta, 3. decembra. Tu so v navzočnosti cesarjevi odkrili spomenik Andrassyjev.

FML. HÜBNER UMRL.

Požun, 3. decembra. Tu je umrl vpo-koljen fml. Hübner.

ŽELEZNİŠKA NESREČA.

Veliki Varadin, 3. decembra. Tu sta trčila dva vlaka vsled krivde postajena-čelnikove, ki je bil takoj nato suspendiran. Dva vlakovodja, en kurjač in en paznik so ubiti, 25 oseb ranjenih. Kurjačevo glavo so našli odtrgano na tovrnem vozu.

BOMBNI ATENTAT V BENETKAH.

Benetke, 3. decembra. V palači Dolgoruki v Benetkah je med tem, ko je v salonu večerjala rodbina Rocca-Lucca, razpočila bomba, ki je bila vržena z ulice v palačni vrt. Napravila ni nobene škode. Napolnjena je bila z 300 grami smodnika.

PERZIJA.

Teheran, 3. decembra. Perzijski šah namerava vladna opravila izročiti prestolonasledniku.

45 OSEB USMRTILI V ENEM TEDNU.

Peterburg, 3. decembra. V preteklem tednu se je izvršilo 45 smrtnih obsodb na Poljskem in v baltičkih provincih. To je tako malo vplivalo, da je bilo v istem času izvršenih 36 političnih umorov.

SEVEROAMERIŠKE ZVEZNE DRŽAVE SE BOJE JAPONSKE.

Washington, 3. decembra. Predsednik Roosevelt izda noto, kjer bo izjavil, da so severoameriške Zvezne države krivično postopale z Japonci v San Francisku, ker so izključile japonske šolske otroke od pouka. Roosevelt izjavi, da bo popravil krivico. Japonska je namreč zagrozila Ameriki z vojsko, ako ne postopa lepše z japonskimi priseljenci v San Francisku.

ŠPANSKA KRALJICA.

Madrid, 3. decembra. Španska kraljica pričakuje za april veselega dogodka.

NIUČVANG KITAJSKI.

Tokio, 3. decembra. Japonci so upravo Niučvanga včeraj izročili Kitajski.

VELIKA EKSPLOZIJA NA VESTFALSKEM.

Dortmund, 3. decembra. Iz Wittena poročajo, da se je včeraj vršil pogreb 32 žrtev zadnje eksplozije. Škode je 6 do 7 milijonov.

ŠEF TURŠKE TAJNE POLICIJE ZAPRT.

Carigrad, 3. decembra. Šefa turške tajne policije generala Fehim Pašo so zaprli.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po niski ceni.

Zahvala.

Globoko potrti vsled izgube našega ljubljenejšega očeta, odnosno starega in prastarega očeta, strica in tasta, gospoda

France-ta Planinca

se zahvaljujemo tem potom za vse izkaze sočutja tekom dolgotrajne bolezni in za mnogorajno udeležbo pri pogrebu. Iskrena zahvala vsem sorodnikom, prijateljem, in znanecm, zlasti pa veleč. duhovščini ter g. nadučitelju J. Rudolfu in gđ. učiteljici M. Bole za zadnje spremstvo s šolsko mladino.

Sv. Vid pri Vipavi,
2. decembra 1906.

2731 1-1 Žaljujoči ostali.

Postrežnica

priletna in čedna, želi **vstopiti v službo** h kakemu bolniku. 2729 2-1

Kje, pove upravnistvo „Slovenca“.

Mesnica

v dobrem prometnem kraju blizu tovarn na Gorenskem, se takoj **odda na račun**. Prednost imajo oženjeni brez otrok. 2722 1-1
Naslov pove upravnistvo „Slovenca“.

Zahvala.

Povzdom dolgotrajne bolezni in ob smrti moje ljubljene soproge, gospe

Ane Jebačin

roj. Jambrekovič

mi je došlo toliko iskrenih izrazov sočutja, da mi ni mogoče vsakemu posebej se zahvaliti. Posebno se zahvaljujem za lepe darovane vence in za častno spremstvo k zadnjemu počitku drage pokojnice.

Najprisernejša zahvala bodi še izražena gospe Panc

Shod v Mirnu pri Gorici.

Kaj tacega Miren se ni videl, kakor je bilo včeraj popoldne na ljudskem shodu. Shod je sklicala mirnsko delavstvo. Liberalna Gabrščekova stranka pa, ki na Goriskem erka vsled sirovih napadov v »Soči« na pošteno delavno ljudstvo, je napela vse moči, da prepreči shod, kar se pa ni posrečilo.

Gabršček je bil že ob pol 3. uri v Mirnu na zborovališču, pregledaval došle udeležnike in urejeval svoj bojni načrt. Z Gabrščkom so prišli na shod v usmiljenja vredni boječnosti pred šefi, da jim le-ti ne odpovedo kredita pri trgovsko-obrtnem društvu ali ljudski posojilnici, vsi Gabrščkovi goriski slovenski koncipijenti, kakor tudi pisarji. Okoli tretje ure pa so se začeli skup voziti liberalci iz drugih krajev, tako iz Dornberga, St. Petra, Solkana itd., tako da so bili še pred shodom zbrani na zborovališču vsi liberalci, kar jih premore Goriska. Gabršček je zadovoljno gladil svojo brado in prijazno poučeval 16 do 18 let stare fante, ki ne vedo zakaj se pravzaprav gré, kako naj se obnašajo na shodu. Ob tej priliki se nam zdi potrebno tudi še vprašati, kdo pa je plačal vozove, s katerimi so se vozili liberalci? Ali morda res, kakor se govori, »trgovsko-obrtno društvo« in »Ljudska posojilnica«?

Cetrť na 4. je prišel na zborovališče predsednik delavskega društva Cotič in odprl dvorano, v kateri bi se moralo pravzaprav vršiti zborovanje. Takoj so vdrl naprej v dvorano liberalci pod Gabrščkovo komando in se postavili okoli odra. Ko so Mirnčani videli, da se je liberalcev naklatilo kakih 150 od vseh strani na shod, so tudi prišli v dvorano. Ko je pa prišel komisar baron Baum v dvorano, se mu je takoj povedalo, da je dvorana vsled prevelike množice oseb in pa ker je v prvem nadstropju, v nevarnosti, da se udere. Komisar je rekel, da mu je vseeno, naj bo shod pa na dvorišču. To pa ni bilo všeč Gabrščku in njegova banda je takoj pričela kričati. Končno se je Gabrščkove pol stotnije pomirilo in shod se prične na dvorišču. Bilo je navzočih nad 1000 mož.

Tovariš Cotič otvori shod, pozdravi navzoče in pravi, da je to delavski shod. (Liberalci godrnjajo.) Delavci so ga sklicali in dali na dnevni red tri za delavstvo prevažne stvari: Zavarovanje, organizacija in volivna reforma. Zato prosim, da ste mirni. Ker pa je potreba predsednika shodu in je to delavski shod, predlagam delavca Antona Vuka za predsednika. Liberalci so predlagali nadučitelja Urbančiča. Predsednik da na glasovanje. Velikanska večina je za Vuka, a liberalci grozno kriče in žvižgajo. Delavci zahtevajo predsednikom shoda delavca, a liberalci jim usiljujejo škrica. Ker je pa delavstva pretežna večina, se delavstvo ne dá terorizirati. Gabršček se oglasi formalno k besedi, a ne more priti do nje. Liberalci nečuvno psujejo delavce z barabami in potepuhi, a delavci jim, kot zavedni ljudje, odgovarjajo popolno mimo in premišljeno. Gabršček si nervozno gladil brado in njegov gumi-obraz se je čudno pačil. Kar naenkrat pa zavpije, ločimo se! Naši na levo, klerikalci pa na desno! (Klici: Kozli na levo!)

Začela se je pravcata gonja in suvanje. Liberalci so obstopili del ljudi in jih s silo potegnili na levo. Posamni koncipijenti so vlačili ljudi za rokave na levo. Toda vse ni nič pomagalo. Delavce in veliko Mirnčanov je bilo preveč, da bi se jim kar tako dali. Ta ločitev ni imela uspeha. Ko se je potem poizkušalo glasovati, je bilo to nemogoče. Liberalci so tako kričali, da se ni ničesar moglo storiti. Kar se nekdo oglasi, da sta se sklicatelj in Urbančič pogovorila, naj bo Urbančič predsednik, Vuk pa podpredsednik. Temu so se delavci odločno uprli in ni bilo s tem tudi nič. Slednjič je nekdo predlagal, naj predseduje shodu delavec Jos. Petiani. V začetku je temu vse ugovarjalo, a slednjič je vendarle predsedoval in dal takoj besedo tovarišu Mih. Moškercu, ki je govoril o zavarovanju delavstva. Že takoj pri nastopu ga go pozdravili liberalci z žvižgi, delavci z živijo-klici. Ko je govoril o nujni potrebi starostnega zavarovanja, so že pričeli liberalci kričati, da delavskega zavarovanja nočejo. Tovariš Moškerc je prešel takoj tudi na drugo točko dnevnega reda in spodbujal delavstvo brez razlike strank na delo za strokovno organizacijo, kar je z zgledom zadnje velike stavke v ruskih rudnikih, kjer so solidarni šli v boj za delavske pravice vsi delavci, dasiravno sta bili dve stranki in organizaciji. Nujno je potrebno, da nastopijo za stanovske koristi delavci složno in ne glede na strankarske razlike. To mnenje prodira že v socialističnem znanstvenem časopisju, kar dokazujejo Bernsteinovi »Socialistische Monatshefte«. Govornik je končal. Zahvalil se somišljenikom delavcem, ker so ga tako pazno poslušali, a tudi liberalcem se je zahvalil za njih žvižge, ker so s tem pokazali, koliko jim je mar za delavstvo. (Med delavci dolgotrajno burno pri-trjevanje, a med liberalci popolna zmeda. Sliši se le kak žvižg.)

Za Moškercem sta govorila še socialna demokrata Kropes in Cejkovič, popolnoma v tem smislu kot prvi govornik.

K besedi o tej točki se je oglašil liberalec Andrej Gabršček iz Gorice, ker je pa Gabršček lastnik »Soče«, ki skoro nikdar ne pozabi v vsaki posamezni številki blati in zasramovati delavstva, so se delavci odločno uprli temu, da bi on govoril. Pričel je: Dragi, častiti možje delavci! Več ni mogel izpregovoriti, ker smeh in klici: hinavec, dol ž njim,

ven ž njim itd. so prevpili vse. Liberalci so se seveda tudi krepko potegovali za Gabrščka, in tako je nastalo divje upitje, ki je trajalo skoro 25 minut. Gabršček je večkrat pričel, a nikdar ni mogel izpregovoriti več kot dve besedi. Ko so pa nekateri že popolnoma nezavedni ljudje videli, da hoče govoriti Gabršček, ki je vsled svojega znanega liberalizma hud nasprotnik delavcev, so tudi zapustili liberalce, med katerimi so bili doslej. Ko je Gabršček uvidel, da ne bo govoril, kričal je svojim ljudem, naj shod razženo. Pribijemo danes, da je bil Gabršček na tem shodu največji hujskač, katerega bi bila morala vsled javnega miru odstraniti policija.

Gabršček se je odpovedal besedi in besedo k točki »Volivna reforma« je dobil tovariš Iv. Nepomuk Gostinčar. Komaj pa se je prikazal, že so liberalci zagnali besen krik. Nikdo nam ne bo govoril. Volivne reforme ne potrebujemo. Delavci kriče krepko živijo. Vihar se polega. Gostinčar prične: Častiti zbor! Volivna reforma je v državni zbornici rešena. Ob teh besedah so pa zagnali liberalci krik, ki je bil pooben kriku obupneža, padajočega v globok prepad, odkoder ni več rešitve.

Odkrito rečemo, liberalci imajo smolo. V tem zavzvoji Ave Marijo. Delavci in Mirnčani se odkrijejo, a med dozdevnimi liberalci se jih tudi mnogo odkrije. To pa liberalnim škricem in kmečkim baronom ni povšeč. Začno jih zasramovati. Sedaj so se šele ljudem odprle oči, za kaj se gre. Liberalna stranka je postala čista in lahko si jo je vsak ogledal in jo prešel. Od tisoč udeležnikov je bilo liberalcev komaj 150.

Gostinčar še vedno stoji na mostovžu pripravljen, da govori. Liberalci kriče in ga zmerjajo s farškim Kranjcem, farškim cepcem itd. Gostinčar pa jim meče poljube in jih z rokami mahajo pozdravlja. Ker pa je bila ura že pozna, ker je po zimi hitro noč, in se je videlo, da se vihar popolnoma ne poleže, zaklical je govornik: Živela splošna volivna pravica! kar je liberalce še bolj razdražilo, in je končal.

Z istim klicem je tudi takoj potem predsednik zaključil shod.

Tedaj pa se je gledalcu nudil krasen prizor. Liberalna banda zapuša zborovališče. Sprejaj maršira general in moralist Gabršček s palico v roki, za njim njegovi momci, a zadaj dve liberalni dami s puškami na ramah. Dve ženski sta stražili liberalce, in jih vodili z generalom vred proč od ljudstva.

Po shodu so se zbrali delavci v dvorani k zaupnemu sestanku. Govoril je Iv. Nep. Gostinčar o volivni reformi in kazal na delavske sovražnike, ki se bodo odslej bolj prijazno vedli napram delavstvu. Toda nikdo naj jim ne zaupa, ker v boju za volivno reformo so dovolj jasno pokazali, kdo da so. Tovariš Moškerc jih je bodril za organizacijo in izobrazbo. Soc. dem. Jos. Petiani je razkrinkaval liberalce kot ljudi, ki ne izpreminjajo nikdar svojega prepričanja in končal: Kdor je bil doslej in v tem boju za nas, je naš prijatelj, kdor ne, je in ostane naš nasprotnik. Proti liberalcem sta še govorila urednik Fr. Kremžar in dr. Dermastia iz Gorice in v navdušenih besedah priporočala navzočim krepko in močno organizacijo. Krasen govor si je sestavil o potrebi organizacije g. Spacapan iz Gorice. S tem je bil sestanek končan.

Združitev anglikanske s pravoslavno cerkvijo?

Znano je, da preganjajo na Balkanu Bolgari in pa Rumunci privržence carigradskega grškega pravoslavne očaka. Kljub temu pa deluje carigradski očeak na združitve anglikanske z grško cerkvijo. Pravoverne privržence anglikanske cerkve je leta 1897 vznevoljilo, ker apostolska stolica ni pripoznala veljavnosti posvečenja anglikanskih pasttorjev in so se zato pričeli pogajati o združitvi prvotno z nizozemskimi janzenisti, pozneje s pravoslavno rusko cerkvijo in končno s carigradskim patriarhom. Izjalovila so se pa vsa pogajanja. Zdaj pa deluje na združitve z anglikani carigradski patriarh Joahim. Odposlal je zato v London arhimandrita Teknopoulosa. Na konferencah v St. Albans Hallu so naglašali osobito ugodnosti glede na združitve obeh cerkva. Arhimandrit je priznal, da je v vseh časih cela vrsta anglikanskih bogoslovcev branila nauke patriarhov naziranje, ki gre celo tako daleč, da je dovolil nekemu anglikanskemu pasttorju opravljati službo božjo na oltarju pri božjem grobu. Izvolili so mešani odbor, ki proučuj vprašanje o združitvi obeh cerkva in pa, da hočejo gojiti dobre razmere med obema cerkvama.

Ta posvetovanja dokazujejo, da čuti anglikanska protestantska cerkev osamelost, v kateri se nahaja. In zato to stremljenje, ta želja anglikanov, da se njihova cerkev pridruži kak drugi krščanski cerkvi.

Drugo vprašanje je seveda, če se tudi deljansko doseže združitve. Dvomimo, da se. Razlika med anglikani in pa pravoslavniimi je le prevelika. Pravoslavni imajo več postov, kakor anglikanci, in tudi ne zaostajajo glede na časčenje svetnikov za katoličani. »Panagia«, Presveta Mati božja, je Grkom vse. Postov in svetnikov pa protestantska anglikanska cerkev ne priznava.

Ugibajo, zakaj da je pravoslavni patriarh pričel s pogajani o združitvi pravoslavni in pa anglikanov. Merodajni so za ta korak pač tudi politični razlogi. Angleži podpirajo zad-

nja leta sem na Balkanu pred vsem Bolgare. Patriarh pa brez dvoma računa na angleško pomoč Grkom. Angleško časopisje piše jako simpatično o Bolgarih, grško časopisje je pa tudi že večkrat tožilo, da Angleži nasprotujejo Grkom.

Ni verjetno, da se posreči patriarhu izpremeniti angleško javno mnenje. Angleži pač ne delajo svoje politike po srčnih nagibih, marveč jih vodi trezni in hladni trgovski razum. A tudi patriarhu bi se težko posrečilo, da izvede združenje. Grki so navezani na ritualne zunanosti, ki jih smatrajo anglikani malone za paganstvo.

Dejstvo je pa, da anglikani nikakor niso zadovoljni. Anglikanska cerkev je državna. In spone, v katere so vklejene takozvane državne cerkve, zavirajo vsak polet, pa tudi vsako globlje versko življenje. To Angleži tudi čutijo. Nikaka tajnost pač ni

Izredno znižane cene

pri

Veliki tovarni

v Ljubljani,

Resljeva cesta 3 — Sv. Petra cesta 37.

Priporoča svojo veliko in svežo zalogo **konfekcije za dame in dečke.**

Velikanska izbira konfekcije za dame in deklice.

Velika zaloga **kožuhovine za gospode.**

2621 20-7

A. LUKIČ, poslovođkinja.

Ivan Jax & sin

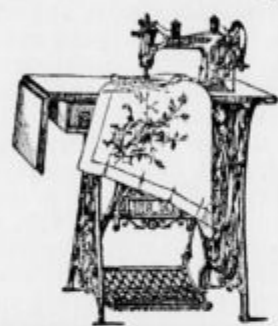
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
voznih koles

2675 52-16

in

pisalnih

strojev.

Pouk v šivanju in v vezenju na stroje brezplaćen.

Petrolejska plinova svetilka „VEGA“

je najnovejša in najboljša svetilka XX. stoletja, pri kateri se petrolej spremeni v plin. Porabi se samo za 1 vinar petroleja na uro, ter gori svetlejšje kot navadni plin. Ni potreba privijati steno (dohata), dá takoj razsvetljava, pristoja na vsako navadno petrolejsko svetilko 10" ali 14" in gori brez duha. Kompletna petrolejska svetilka „Vega“ stane 8 kron

2329 6-4

Zaloga pri

Valentin Golob, trgovina z železnino, Mestni trg števil. 10.

I. Primožič

slovenski optik v Gorici
ulica Vetturini 3,

priporočá čast. duhovščini in slav. občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko zalogo

optičnih izdelkov

in sicer vsake vrste očala, barometre, toplotmere, zdravniške toplotmere, daljnogleda, vage za vino, žganje itd.

Sprejema naročila in poprave ter pošilja na dom.

2027 8

Zasebna deška ljudska šola v Ljubljani.

Namen ljudske šole ni, pripravljati otroke za srednje šole. Vrhutega so vsi razredi ljudskih šol v Ljubljani prenapolnjeni, vsled česar je učiteljstvu kljub velikemu trudu težko doseči učni smoter, kar je posebno v kvar učencem, ki prestopijo v srednje šole. Mnogo meščanov je že izražalo željo po ustanovitvi

zasebne deške ljudske šole.

Da se tej želji ustreže, se namerava začetkom šol. leta 1907/8 ustanoviti v Ljubljani zasebna deška ljudska šola s slovenskim učnim jezikom, poučevala bi se tudi nemščina kot obvezen predmet. Ustanovilo bi se toliko razredov, kolikor bi bilo potrebno; za vsakeh 15 do 20 učencev po en razred: nad 20 učencev bi se ne sprejelo v en razred.

Učiteljstvo bi sestajalo iz voditelja, ki bi vodil šolo in nadzoroval pouk, kateheta in toliko izprašanih, najbolje kvalifikovanih učiteljev, kolikor bi bilo razredov.

Da bi se mogle pravočasno izvršiti vse predpriprave za pravočasno otvoritev kakor: oblastveno dovoljenje, šolski prostori, učiteljstvo i. dr., naj blagovolijo oni p. n. starši, ki bi želeli vpisati otroke v to šolo, to naznaniti najkasneje do

15. decembra 1906

ter označiti, v kateri razred bi vstopil dotični otrok s pričetkom šolskega leta 1907/8. Sprejemali se bodo otroci v I., II., III., in IV. razred.

Eventuelno se otvori tudi pripravljavnica za srednje šole za one otroke, ki so že dovršili IV. razred pa so, ali še premladi, ali pa še nesposobni za vstop v srednje šole.

Na zahtevo se vpošljejo natančni prospekti. Sprejmejo se tudi otroci z dežele, katerim se preskrbe ne željo tudi dobra stanovanja.

Eventuelna vprašanja pod naslovom „Zasebna deška ljudska šola“ na upravništvu tega lista

Kranjska tovarna lanenega olja
ZABRET & HUTER v Kranju

priporočá

lanene tropine (preše)

najboljše kakovosti v vrečah po 50 kilogramov in

=sladko laneno olje.=

Opomniti je, da je laneno olje mrzlo stiskano, nima v sebi nikakega albumina in je ravno raditega najboljše kakovosti. V kolikor pa je laneno olje boljše brez te sestavine, v toliki meri pridobe s to sestavino lanene tropine. Analiza lanenih tropin znaša: 40—41 % surovega proteina (beljakovin) z 9—10 % olja, po analizi št. 1901 c. kr. poljedelsko-kemičnega preizkuševališča na Dunaju.

2293 13-8

Zelo znižane cene!

zaradi prenapolnjenja zaloge:

Zimske jope	2428 27
za dame . od gl. 2-50 višje	
obleka iz	
sukna	2-50 . .
pelerina	2-50 . .
havelok	2-50 . .
dolga zim-	
skasuknja	5- . .
sako iz ko-	
žuhovine	7-50 . .

Največja in najlepša izbira konfekcije za gospode, dečke, dame in deklice.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Prva kranjska mizarska zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

nasproti železniške postaje Vižmarje v lastni hiši

naznanja slavnemu občinstvu, da si je preuredila

mizarsko delavnico s stroj. obratom na parno silo

Velika zaloga spalnih, jedilnih in salonskih oprav, vseh vrst in slogov od preprostih do najfinejših, po najnižjih cenah, brez konkurence.

Izdeluje vsa pohištvena in stavbna dela, oprave za hotele, sanatorije in druge javne zgradbe.

2681 3-3

Zaloga v Št. Vidu nad Ljubljano, prodajalna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18, — v hiši Kmetske posojilnice.

O p o m b a : Gosp. Dragotin Puc ni več zastopnik mizarske zadruge.

„Ljubljanska kreditna banka“

Podružnica v SPLJETU.

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 2

Podružnica v CELOVCU.

Delniška glavica K 2.000.000.—.

Rezervni zaklad K 200.000.—.

sprejema od 1. novembra tekočega leta vloge na vložne knjižice in 4 1/2 % ter jih obrestuje od dne vloge do 4 1/2 % dne vzdiga;

ob enem zvišuje obrestno mero starih vlog na knjižice od sedanjih 4 % na 4 1/2 % začeti s 1. novembrom t. l. Rentni davek plača banka sama.